

Lausunto koskien ehdotusta tievalaistuksen lopettamisesta asemakaava-alueiden ulkopuolisilla alueilla, Houtskarın lautakunta

368/10.03.01.01/2020

Houtskarın lautakunta 02.09.2020 § 29

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto 10.6.2020 § 62

**Valmistelija
Esittelijä**

Puheenjohtaja Christer Friis, puh. 040 573 2088

Puheenjohtaja Christer Friis, puh. 040 573 2088

christer.friis@gmail.com

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto on säästötoimenpiteenä tehnyt ehdotuksen valaistuksen sammuttamisesta kaikilla asemakaava-alueiden ulkopuolisilla alueilla. Koulujen ja yhteysaluslaitureiden välittömässä läheisyydessä valaistus kuitenkin säilyisi. Ehdotus sisältyy myös valtuuston 12.5.2020 hyväksymään toimenpideohjelmaehdotukseen.

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto 10.6.2020 § 62:

"Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto 12.2.2020 § 10:

Toimintaa ohjaa kaupunginvaltuuston teknisille tukipalveluille vuodeksi 2020 hyväksymä käyttötalousarvio ja määrärahojen supistamisesta (aiempiin vuosiin verrattuna) seuraa toimenpiteitä, jotka vuoden aikana ilmenevät toiminnassa alla esitetyin tavoin. Vuoden 2020 talousarviosta aiheutuvien toimenpiteiden selventämiseksi nostetaan esiin seuraavat esimerkit:

Tekninen yksikkö

Valaistuksen osalta jaostolle valmistellaan erikseen haja-asutusalueen valaistuksen sammuttamista koskeva asia.

Valaistuksen lopettaminen taajamien ulkopuolella on kirjattu yhdeksi toimenpiteeksi kaupungin vuosien 2020-2022 talouden tasapainottamisohjelmaehdotuksessa, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.5.2020 §:ssä 11.

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto päätti 12.2.2020 §:ssä 10, että vuoden 2020 talousarvion yhteydessä esiin nostetut toimenpiteet tulee valmistella erillisinä asioina.

Jaosto on 16.4.2018 §:ssä 31 vahvistanut seuraavat periaatteet katuväläistuksen saneeraukselle:

- 1. Olemassa oleva elohopeaväläistus saneerataan kolmen vuoden kuluessa viimeistään vuonna 2020.*
- 2. Olemassa oleva natriumväläistus saneerataan ja vaihdetaan sitä mukaa kuin*

- valaistuksen käyttöikä tulee täyteen.
3. Saneeraus tehdään mahdollisimman pitkälti alueittain asemakaava-alueita painottaen.
 4. Yksityisteiden valaistus voidaan luovuttaa esimerkiksi tiekunnille sen jälkeen, kun valaistus on saneerattu ja käyttövarmuus tarkastettu.
 5. Yksityisteiden valaistusverkko voidaan purkaa, jos sen tarve arvioidaan vähäiseksi eikä tiekunta tai jokin muu toimija siirry vastuuseen ja hoida kunnossa- ja ylläpitoa.
 6. Jos yksityisteiden tievalaistusverkkoa halutaan laajentaa, kustannusvastuu laajennuksesta annetaan tiekunnalle tai muulle laajennuksen suorittavalle toimijalle. Kaupunki luovuttaa olemassa olevan valaistusverkon ja sähköliittymän tiekunnalle sen jälkeen, kun valaistusverkon kunto on tarkastettu ja verkko tarvittaessa saneerattu.
 7. Yleisten teiden valaistusverkkoa saneerataan tienpitäjän ohjeiden mukaisesti edellyttäen, että valaistukselle on tarvetta.

Teknisten tukipalvelujen jaosto tekee erilliset päätökset kohtiin 4-6 kuuluvissa asioissa.

Taloustilanne on näiden periaatteiden vahvistamisen jälkeen muuttunut, ja nyt tarvitaan nopeita toimia käyttökustannusten vähentämiseksi, samalla kun investointivarat täyssaneerauksiin ovat vähentyneet voimakkaasti. Valaistuksen saneerauksen painopiste on ollut asemakaava-alueilla ja valaistuksen kunnossapito asemakaava-alueiden ulkopuolella on ollut viime vuosina hyvin rajallista.

Talouden tasapainottamisohjelmassa mainitaan, että valaistuksen sammutus ja lakkauttaminen koskee noin 14:ää kilometriä valtion teitä ja yksityisteitä, sekä yksittäisiä valaistuspisteitä että pidempiä tieosuuksia, asemakaava-alueiden ulkopuolella. Nämä ovat alueita, joilla valaistus on vanhaa ja lähivuosina saneerauksen tarpeessa; arvioidut investointikustannukset ovat noin 0,5 miljoonaa euroa ilman suuria muutoksia. Vuosittaiset käyttökustannukset vähenisivät nykyisen kustannustason mukaan laskettuna noin 30 000 euroa/vuosi ja tuleva investointitarve vähenisi noin 450 000 euroa. Suuria osia asemakaava-alueiden ulkopuolella sijaitsevasta valaistuksesta on täyssaneerattava 2–3 vuoden kuluessa.

Yhteensä kyse on noin 450–500:sta asemakaava-alueiden ulkopuolella sijaitsevasta yksittäisestä valaistuspisteestä, jotka sammutettaisiin, joiden liittymät irtaisotettaisiin ja joiden valaistusverkko poistettaisiin. Laskelmissa ei ole otettu huomioon asemakaava-alueiden ulkopuolella sijaitsevien koulujen (esim. Nilsbyn koulu ja Träsk skola) yhteydessä olevia lyhyempiä valaistuja osuuksia. Toimenpiteisiin ei myöskään sisältyisi yhteysalustalaitureiden valaistus. Laitureiden käyttökustannuksista vastaa kaupunki ja investointikustannuksista valtio. Saneerattuja ja uuteen led-tekniikkaan vaihdettuja valaisimia voitaisiin käyttää uudelleen asemakaava-alueilla vanhan tekniikan tilalla.

Toimenpiteet

Jatkotoimenpiteiden osalta on vaihtoehtona, että nyt ennen kesää tehdään

päätös valaistuksen sammuttamisesta asemakaava-alueiden ulkopuolella syksystä 2020 alkaen, minkä jälkeen sähköliittymät irtisanotaan. Olemassa olevan valaistusverkon purkaminen tapahtuu vuonna 2021, jos siihen myönnetään varat. Realistisempaa on pyytää sivistysosastolta lausunto valaistuksen sammuttamisen vaikutuksista järjestettyjen koulukuljetusten tarpeeseen tai siitä, voiko valaistuksen sammuttamisella olla sivistysosastolle muita taloudellisia vaikutuksia. Samalla on pyydettävä ELY-keskuksen lausunto valtion teiden valaistusta osuuksista. ELY-keskus on jo aiemmin ilmoittanut, ettei se ota kyseisiä osuuksia vastuulleen. Yksitysteiden valaistusta osuuksista voidaan pyytää tiekuntien lausunto siitä, ovatko ne halukkaita ottamaan vastuulleen valaistuksen ja siitä aiheutuvat kustannukset. Näiden lausuntojen hankkimisen jälkeen asiassa voidaan tehdä päätös.

Vaikutusten arviointi

Valaistuksen vähentäminen asemakaava-alueiden ulkopuolella vaikuttaa heikentävästi jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuuteen kyseisillä tieosuuksilla. Autoilijoiden kohdalla valaistuksen vähentämisellä on marginaalinen vaikutus turvallisuuteen. Valaistuksen puuttuminen voi aiheuttaa turvattomuuden tunnetta ja asuinalueet/kyläalueet voidaan kokea vähemmän houkutteleviksi. Valaistus on kaupungin ylläpitämä palvelu ja valaistuksen puuttuminen rajoittaa tätä palvelua, joka ei kuitenkaan ole lakisääteinen. Valaistusverkko ei ole kattava asemakaava-alueiden ulkopuolella ja sen voidaan katsoa palvelevan asukkaita eriarvoisesti. Asemakaava-alueiden ulkopuolisen valaistusverkon supistaminen pienentää kaupungin käyttötalousarviota, mutta ei kuitenkaan ratkaisevasti. Sen sijaan paine tuleviin verkkoinvestointeihin vähenee merkittävästi."

Lausunnot tulee antaa teknisille tukipalveluille viimeistään 10.9.2020.

Houtskarissa tievalaistus on kylien rakentama ja kustantama, suurelta osin talkoovoimin. Houtskarın kunta osallistui sähköliittymillä ja maksoi sähkön käyttökustannukset.

Houtskarissa tieosuudet ja yksittäiset kohdat, joissa valaistus ehdotetaan sammutettavaksi ovat tiettävästi: Mossala, Björkö, Kivimo, Jervis, Hypeis, Roslax, Medelby, Hönsnäs, Kittuis ja Saverkeit. Träskissä oleva valaistus, "toria" lukuun ottamatta, sekä Näsbyn valaistus, lukuun ottamatta Vikosintien tiehaaraa, jätettäisiin paikoilleen.

Oheismateriaali

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto 10.6.2020 § 62 Valaistuksen lopettaminen asemakaava-alueiden ulkopuolisella tieverkolla.

Ehdotus

Houtskarın lautakunta on tutustunut ehdotukseen ja suhtautuu suunnitelmiin erittäin kriittisesti ja haluaa esittää joitakin perusteluja sen puolesta:

- Valaistus on monille asukkaille ja kiinteistönomistajille ainoa näkyvä kunnallinen palvelu lähiympäristössä. Muut palvelut, jotka voitaisiin katsoa kuuluvan rahoitettaviksi kiinteistöverolla ja kunnallisilla verovaraoilla, kuten tienpidon ja muun infran, hoitaa puolestaan joko valtio taikka kuntalaiset itse tai yhdistysten/kylätoimikuntien kautta. Valaistus luo viihtyisyyttä.

- Valaistuksella on suuri vaikutus ennen kaikkea jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuuteen. Valoja on sijoitettu paikkoihin, joissa liikkuu koulukuljetusta käyttäviä lapsia ja nuoria.
- Valaistus ei ole missään paikassa ylimitoitettua, vaan täyttää ainoastaan vaatimukset ikääntyneiden ja nuorten lisäturvasta.
- Perustelu valaistuksen sammuttamiselle syrjäisillä alueilla, koska nämä alueet ovat jo entuudestaan olleet vähemmän priorisoituja valaistusta saneerattaessa, ei tunnu kestävältä, koska se ei liity mitenkään valaistuksen varsinaiseen tarkoitukseen eli viihtyisyyden luomiseen ja kunnan asukkaiden turvallisuuden parantamiseen.
- Väite siitä, että nykyisen valaistuksen säilyttäminen palvelisi kuntalaisia epätasa-arvoisesti, kaatuu omaan kohtuuttomuuteensa. Saman logiikan mukaan tämän palvelun ottaminen pois yhä useammalta kuntalaiselta ennemminkin lisääisi kuntalaisten kokemaa tunnetta epätasa-arvoisesta kohtelusta.
- Jaosto ehdottaa myös, että jo pystytettyjä uusia led-tekniikalla varustettuja valaisimia voitaisiin käyttää uudelleen asemakaava-alueilla. Tällä ei ole kovin suurta taloudellista vaikutusta, koska valaisinten purkamisesta aiheutuu kustannuksia ennen kuin ne voidaan kuljettaa pois ja asentaa toiseen paikkaan. Samaan aikaan on pidettävä mielessä, että myös näiden valaisinten asentamisesta nykyiseen paikkaansa on vastikään maksettu, ja niiden purkaminen merkitsee sitä, että tämä osa investointikustannuksesta menee hukkaan.
- Syrjäisten alueiden valaistuksen sammuttamisesta syntyvä käyttökustannussäästö, 30 000 euroa vuodessa koko kaupungin alueella, ei ole samassa suhteessa edellä esitettyjen perustelujen kanssa.

Houtskarin lautakunta ei hyväksy teknisten tukipalvelujen ehdotusta edellä mainitun tieverkon valaistuksen lopettamisesta.

Päätös

Houtskarin lautakunta ei hyväksy teknisten tukipalvelujen ehdotusta edellä mainitun tieverkon valaistuksen lopettamisesta, ehdotuksessa esitetyin perusteluin.

Tiedoksianto

Kaupunginhallituksen teknisten tukipalvelujen jaosto, yhdyskuntainsinööri Matias Jensén
